

Helgoländer Eiergrog und Apfelfinken 24 mei 1997

Op 2 mei vertrokken 21 deelnemers in alle vroegte voor de Avifauna Helgoland Excursie 1997. Na het succes van 1993, met de legendarische waarneming van de Haakbek, waren de verwachtingen hooggespannen. Zouden we ook nu weer zoveel bijzondere waarnemingen kunnen doen, en zouden we het aantal van de vorige keer misschien zelfs kunnen overtreffen?

Door het afvallen van enkele gerenommeerde waarnemers rustte de verantwoordelijkheid voor het welslagen van deze missie bijna geheel op de schouders van Alco. Hij had zich echter verzekerd van de hulp van Jan Buter, die speciaal voor deze gelegenheid een computerprogramma had geschreven. Gewapend met een zakcomputer zou hij de ontwikkelingen van minuut tot minuut volgen en ons op elk gewenst moment van actuele informatie kunnen voorzien. Succes leek daardoor al bijna verzekerd.

Direct na vertrek uit Wilhelmshaven konden de eerste mooie waarnemingen worden ingevoerd: een Bruine Kiekendief en een Slechtvalk vlogen voorbij.

Op het eiland brachten we eerst een bezoek aan de rotsen, waar we ondanks de koude wind konden genieten van de op de steile wanden nestelende Drieteenmeeuw, Zeekoet, Alk en Noordse Stormvogel. Ook de Jan-vangent had zich weer op enkele uitstekende rotspunten gevestigd: vier nesten telden we, twee meer dan in 1993. Prachtig om deze vogels van zo dichtbij te kunnen bekijken.

Toen we daarna vol verwachting afdaalden in de kuil van het Mittelland begonnen enkelen

toch wat zenuwachtig te worden. Want het was er teleurstellend stil. Bovendien had iemand met een stalen gezicht beweerd dat er de vorige keer 145, nee 184 soorten geteld waren. In dit tempo zouden we dat nooit kunnen overtreffen.

Toen openbaarden zich ook de eerste spanningen tussen Alco en Jan. De computer bleef bij herhaling volhouden dat er een Appelvinkesignaleerd was, wat Alco ten stelligste ontkende. Op het dichtsbijzijnde terras bestelden hij en enkele companen vertwijfeld een Eiergrog. Gelukkig steeg onmiddellijk daarna het aantal waarnemingen van nieuwe soorten met sprongen.

Tijdens een bezoek aan de Vogelwarte kregen we uitleg over hun aparte vangmethode. En een pas gevangen juveniele Sperwer konden we van zeer dichtbij bewonderen.

Na het geïmproviseerde avondeten gingen de meesten nog even naar de haven, waar we vooral veel Fitissen zagen. In het café ging de keuze (daardoor?) vooral tussen nul-zwei, nul-drei en nul-vier.

De volgende dag, die bewolkt begon met een koude noordenwind, ging een flink deel van de groep om zes uur op pad. Opnieuw leek het vrij stil te zijn op het eiland, maar in de kuil bleek dat toch wel mee te vallen. Beflijssters lieten zich mooi bekijken, en Eva leerde hier voor altijd de roep van de Boompieper. Op Düne, het zanderige eilandje naast Helgoland, kwam de zon er weer door. Aan de zuidkant zat een groep grote sterns op een strekdam. Andere waren voor de kust aan het vissen. Altijd weer een prachtig gezicht. Op het strand lagen zo'n 50 zeehonden (grijze en gewone) te rusten, en ook in zee vlak bij de kust zagen we overal hun koppen uit het water steken. Een Rosse Grutto, al mooi in zomerkleed, foeageerde aan de waterlijn. En op de volgende strekdam zat een groepje Steenlopers tussen Paarse Strandlopers. Op verschillende plaatsen op het kiezelstrand waren paartjes Bontbekplevieren te zien (in 1996 16 broedparen). Eigenlijk is het verbaazingwekkend dat die beesten hier nog broe-

den, want nergens is een beschermd gebied, en overal zwermen groepen toeristen (en vogelaars) over het eiland. Later in het seizoen wordt dat alleen maar erger. We vroegen ons dan ook af wat die Grote Sterns daar van plan waren.

Het zou toch mogelijk moeten zijn om een klein deel van het eiland af te sluiten. Maar volgens een Duitse vogelaar die ik sprak, is dat politiek niet haalbaar. Afgezien van de steile rotsen lijkt heel Helgoland te zijn opgeofferd aan het toerisme.

Deze gedachten konden ons niet te lang bezig houden, want de teller tikte nog altijd niet hard genoeg door. Gelukkig ontpopte onze jongste deelnemer, Niels van der Werff, zich als een specialist in het ontdekken van de "gewone" soorten als Kauw en Kievit.

Terug op Helgoland leek de kuil weer stil, maar toen we onderuitzakten op een bankje met uitzicht op zee, kregen we opeens de mooiste plaatjes in de kijker. Paap, Gekraagde Roodstaart en Bonte Vliegenvanger in één beeld.

Na de avondwandeling bleek in de kroeg ook nul-fünf beschikbaar. Kwam het daardoor dat de volgende ochtend om 6 uur nog slechts zes doorzetters present waren? Donkere wolken dreven boven het eiland. Maar al in het dorp werd de voorspellende waarde van het computerprogramma van Jan duidelijk: de Appelvink kon nu óók in het boekje van Alco worden genoteerd.

De wind was naar het zuidoosten gedraaid en al gauw werd duidelijk dat dat een voor ons gunstig effect had. Nieuwe soorten bleken op het eiland te zijn gearriveerd: onder andere Geelgors, Goudhaan, Vuurgoudhaan, Grauwe Vliegenvanger en Kramsvogel.

Na het ontbijt kwam de zon er weer door. Een goed excuus om eens lekker aan de waterkant onderuit te zakken. Ook daar was genoeg te zien, zoals een Smelleken, en een Blauwe en Grauwe Kiekendief. En voor degenen die géén vogels meer konden zien, boden de diverse terrasjes een goed alternatief.

Uiteindelijk was iedereen op tijd in de haven aanwezig om weer scheep te gaan. Hét bewijs dat Niels, onze onvolprezen reisleader die ons zoveel vrijheid en eigen verantwoordelijkheid had gegeven, op het juiste moment de touwtjes stevig in handen had.

En terwijl donkere wolken zich boven het schip samenpakten, maakten wij gespannen de balans op: 95 soorten bleken we te hebben geteld. Dit gegeven was voor Frans nog aanleiding zich onmiddellijk aan dek te begeven om in de stromende regen te speuren naar de Dwergster en andere vogels die het totaal toch op honderd zouden kunnen brengen. Maar wij wisten wel beter en sloten de vermoeide ogen. In het besef dat we deelnemer waren geweest aan een historische Avifauna-excursie, die de doorbraak te zien heeft gegeven van het digitale vogelen.

Erik Schothorst